

Julie Kjelvik og Merete Thonstad

**Undersøkelse om praktisk hjelp i
hjemmet i svangerskap og
spedbarnsperiode**

Dokumentasjons- og resultatrapport

Innhold

1. Innledning.....	2
2. Om undersøkelsen	2
3. Resultater.....	3
Hver tredje familie med behov fikk hjelp.....	3
Behovet for praktisk hjelp er størst etter fødsel.....	5
Størst avvik mellom anslått behov og mottatt hjelp for familier med psykiske vansker.....	6
Omfanget av hjelp til de med vedtak etter sosialtjenesteloven avviker lite fra behovet.....	8
Antall fødte.....	9
4. Vurdering av frafall og kvalitet	10
Vedlegg 1: Følg brev	13
Vedlegg 2: E-posttekst	15
Vedlegg 3: Spørreskjema	16

1. Innledning

SSB gjennomførte i 2007 en spørreundersøkelse på oppdrag for det daværende Sosial- og helsedirektoratet (SHdir) (nå Helsedirektoratet). Undersøkelsen er en kartlegging av tilbud og behov for praktisk hjelp i hjemmet i forbindelse med svangerskap og spedbarnsperiode.

Planlegging og organisering av undersøkelsen samt analyse av resultater ble foretatt av seksjon for helsestatistikk ved Julie Kjelvik, Merete Thonstad og Nina Brøyn, mens utvikling av elektronisk skjema, tekniske løsninger rundt datainnsamlingen og produksjon av tabeller ble foretatt av seksjon for IT ved Kai Andresen og Ove Larsen.

2. Om undersøkelsen

Gjennomføring av undersøkelsen er planlagt og iverksatt i samråd mellom SHdir og SSB. Bakgrunnen er et forslag fra fire stortingsrepresentanter i Dokument nr. 8:33 (2004-2005). Se undersøkelsens følgebrev (vedlegg 1) for informasjon om forslaget. Undersøkelsen er landsdekkende, og respondentene skulle fortrinnsvis være ledende helsesøster eller jordmor i kommunen. Disse antas å ha tette kontakt med den aktuelle brukergruppen.

Før hovedundersøkelsen ble satt i gang ble det gjennomført en pilotundersøkelse. Formålet var å avdekke vanskeligheter med skjemaet og spørsmålene, samt gjøre en test på de tekniske løsningene rundt datainnsamlingen. Det ble utformet et spørreskjema som ble sendt ut på e-post til fire pilotkommuner den 16. november 2007. Tre av kommunene svarte og gav tilbakemeldinger på skjema; om spørsmålene var vanskelige å forstå, om tallene som etterspørres var tilgjengelige og andre kommentarer. Pilotkommunenenes svar ble videreformidlet til SHdir i form av et notat, samt diskutert i møte mellom SSB og SHdir den 23. november. I ettertid ble spørreskjemaet noe endret og omformulert.

Spørreskjema for hovedundersøkelsen ble sendt ut til alle landets kommuner og bydelene i Oslo den 3. desember (vedlegg 3). Utsendingen av skjema og annen informasjon har vært elektronisk. E-postadresser rapportert i KOSTRA-skjema 1 (Personell og virksomhet i kommunehelsetjenesten) har vært benyttet som grunnlag for utsendingen. Alle kommuner/bydeler fikk tilsendt en e-post som inneholdt en kommunespesifikk lenke som gav tilgang til spørreskjema for hver enkelt kommune/bydel. I tillegg var det vedlagt et følgeskriv forfattet av SHdir som orienterte om bakgrunnen for undersøkelsen. Målformen i e-posten og følgeskrivet til kommunene var nynorsk. Respondentene kunne så velge mellom skjema på bokmål eller nynorsk. Noen e-poster kom i retur blant annet pga ugyldige e-postadresser eller fraværsmeldinger. Disse ble behandlet manuelt. Nye mottakere ble funnet og e-posten ble sendt ut på nytt til de kommunene/bydelene det gjaldt.

Svarfristen på undersøkelsen ble satt til 14. desember. Midtveis i svarperioden, den 10. desember, ble det sendt ut en påminning til kommunene. Da svarfristen gikk ut hadde 146 kommuner/bydeler sendt inn skjema. Noen få kommuner hadde fått utvidet frist. I håp om å øke deltakelsen noe, besluttet SSB å kontakte per telefon enkelte av de største kommunene som ikke hadde sendt inn skjemaet. Den 19. desember ble det satt strek for innsamlingen. Da hadde 175 kommuner og bydeler besvart undersøkelsen. Dette utgjør en svarprosent på vel 39.

I Dokument nr. 8:33 (2004-2005) refereres det til en oversikt fra Kommunenes sentralforbund (KS) som viser at det i år 2000 fantes rundt 300 stillingshemler på landsbasis for såkalte husmorvikartjenester i norske kommuner. SSB har sendt en forespørsel til KS ved ASSS for å finne ut om det finnes nyere tall for husmorvikarhemler i kommunene. Tilbakemeldingene fra fire storkommuner som svarte viste at ingen av dem hadde husmorvikarhemmel. Derimot hadde to av kommunene en ordning administrert av helsestasjonen der en omsorgsarbeider kunne tilby barnefamilier hjelp ved sykdom hos far/mor eller lignende.

3. Resultater

I undersøkelsen ble det spurt etter tall for første halvår i 2007. Svarene fra de 175 kommunene og bydelene ble bearbeidet, og det ble laget fylkesvise tabeller som også inneholder summering eller gjennomsnitt for hele landet. Resultatene i form av fem tabeller blir omtalt her.

Hver tredje familie med behov fikk hjelp

Tabell 1 viser antall familier som har hatt behov for praktisk hjelp og antall som har fått tilbud fra kommunen i løpet av første halvår 2007. I tillegg til absolutte tall for tilbud og behov, viser tabellen differansen mellom behovet for tjenester uttrykt ved helsestasjonenes vurdering, og tilbudet av tjenester som gis.

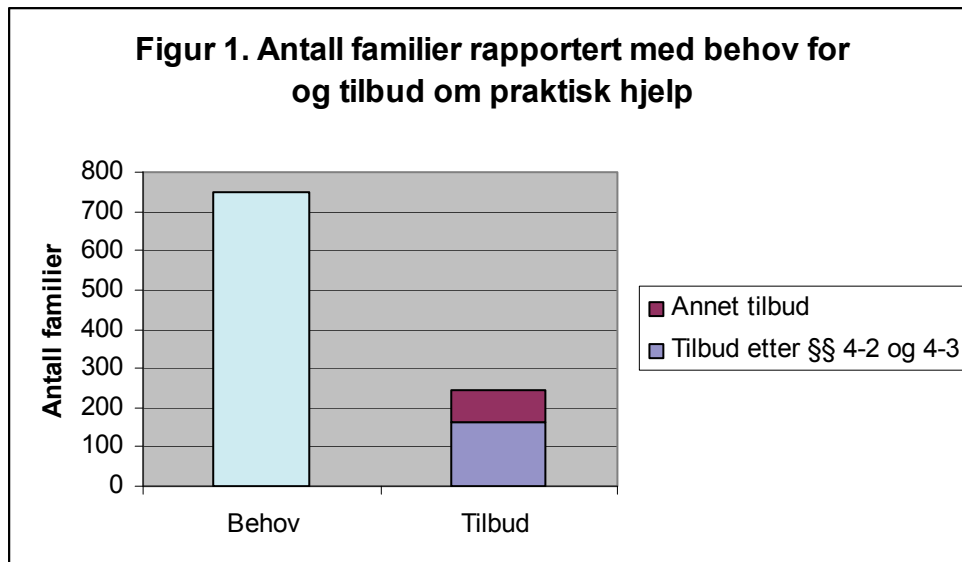
Tabell 1. Antall familier som har behov for praktisk hjelp og antall som har fått tilbud om praktisk hjelp. Hele landet og fylker. 1. halvår 2007

Region	Behov	Tilbud §§		Udekket behov
		4-2 og 4-3	Annet tilbud	
Hele landet	747	163	83	501
01 Østfold	33	2	1	30
02 Akershus	92	36	13	43
03 Oslo	65	3	0	62
04 Hedmark	28	2	0	26
05 Oppland	22	6	3	13
06 Buskerud	42	11	11	20
07 Vestfold	23	8	0	15
08 Telemark	7	5	1	1
09 Aust-Agder	11	2	3	6
10 Vest-Agder	21	3	0	18
11 Rogaland	153	4	4	145
12 Hordaland	72	18	3	51
14 Sogn og Fjordane	21	3	0	18
15 Møre og Romsdal	74	22	27	25
16 Sør-Trøndelag	20	8	6	6
17 Nord-Trøndelag	16	9	6	1
18 Nordland	9	4	0	5
19 Troms	35	17	5	13
20 Finnmark	3	0	0	3

Kilde: SSB

Summen av de vurderte behovene er vesentlig større enn tilbudene som ble gitt av kommunene. Til sammen ble behovet i kommunene som har svart vurdert til å være 644

familier, mens antallet som fikk hjelp i hjemmet er oppgitt til å være 245. Av dette følger at 33 prosent av de familiene som helsesøstrene eller jordmødrene har vurdert å ha behov for praktisk bistand, faktisk fikk hjelp.

Kilde: SSB

Undersøkelsen fokuserte i første rekke på tjenester ytet til gravide og spedbarnsforeldre som følge av vedtak etter sosialtjenestelovens §§ 4-2 og 4-3, se boks. I tillegg ble det spurt om kommunene tilbød praktisk hjelp i første halvår 2007 til andre enn de som fikk slike vedtak. Dette kan for eksempel være ulike lavterskeltilbud i regi av helsestasjonen, støttetiltak fra barnevernet eller at kommunen kjøper rengjørings- eller omsorgstjenester av private firma/organisasjoner. To av tre familier som mottok tjenester av kommunen, fikk dette basert på vedtak etter sosialtjenesteloven. I enkelte kommuner eksisterer tjenester som ikke er i kommunal regi. Disse er ikke fanget opp i denne undersøkelsen.

Sosialtjenestelovens §§ 4-2 og 4-3

§ 4-2. Tjenester.

De sosiale tjenester skal omfatte:

- a) praktisk bistand og opplæring, herunder brukerstyrt personlig assistanse, til dem som har et særlig hjelpebehov på grunn av sykdom, funksjonshemming, alder eller av andre årsaker,
- b) avlastningstiltak for personer og familier som har et særlig tyngende omsorgsarbeid,
- c) støttekontakt for personer og familier som har behov for dette på grunn av funksjonshemming, alder eller sosiale problemer,
- d) plass i institusjon eller bolig med heldøgns omsorgstjenester til dem som har behov for det på grunn av funksjonshemming, alder eller av andre årsaker,
- e) lønn til personer som har et særlig tyngende omsorgsarbeid.

§ 4-3. Hjelp til dem som ikke kan dra omsorg for seg selv.

De som ikke kan dra omsorg for seg selv, eller som er helt avhengig av praktisk eller personlig hjelp for å greie dagliglivets gjøremål, har krav på hjelp etter § 4-2 bokstav a-d.

Med en deltakelse på 39 prosent av kommunene i denne undersøkelsen viser ikke tabellen hele bildet for alle kommuner, kun summen for de kommuner som har svart på undersøkelsen. Det må også presiseres at tilbud i denne undersøkelsen ble definert som antallet som fikk hjelp. Dette betyr at det kan være kommuner hvor tilbudet om tjenester eksisterer, men ikke blir benyttet fordi ingen i denne målgruppen søker om hjelp.

Enkelte kommuner opplyser også om at egenbetaling av tjenester gjør at familier som kunne ha trengt hjelp ikke søker om hjelp eller ikke ønsker å motta hjelp. Egenandeler på kommunale tjenester har ikke vært tema i denne undersøkelsen, men vi viser til ECON-rapporten *Egenandeler på sosiale tjenester i kommunene (2006-075)*. Den viser blant annet at alle kommuner har en eller annen form for egenbetaling på hjemmetjenester.

Behovet for praktisk hjelp er størst etter fødsel

Av alle familier som er vurdert til å ha behov for praktisk hjelp, har 64 prosent av familiene behovet hovedsakelig etter fødsel. 21 prosent har behov hovedsakelig i svangerskapet, mens resten er uoppgitt. Fordelingen varierer noe mellom fylkene, men i nesten alle fylker ligger hovedvekten på behov i spedbarnsperioden.

Samme trekk går igjen for de som har mottatt hjelp. Om lag syv av ti familier som har fått praktisk hjelp har fått hjelpen i etterkant av fødsel.

Det er flere tilfeller av at andelene for hhv behov og tilbud ikke summerer seg opp til 100 prosent. Ett eksempel er Nord-Trøndelag som summerer seg opp til 189 prosent på tilbudssiden. Sannsynligvis reflekterer dette at enkelte av årsakene til at familiene trenger hjelp strekker seg over både svangerskapstid og tiden etter fødsel. Bekkenløsning kan eksempelvis oppstå under graviditet, men ikke nødvendigvis være "borte" etter fødsel.

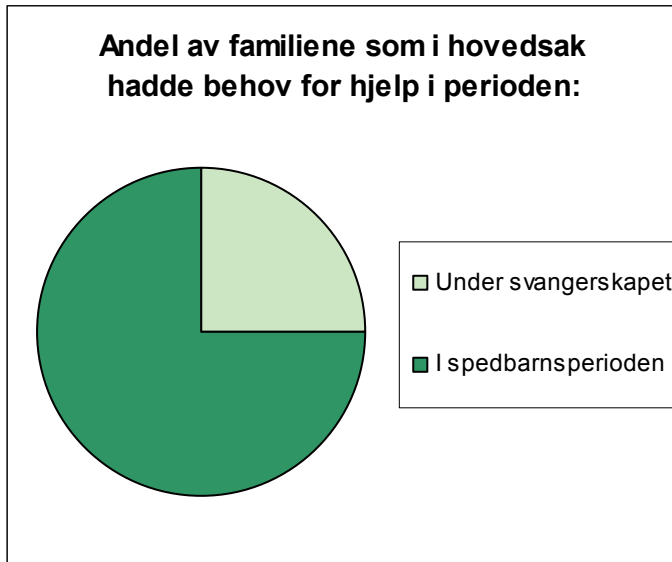
Tabell 2. Andel av familiene som har behov for hjelp eller mottar hjelp etter sosialtjenesteloven, etter hvilken periode de i hovedsak trenger/får hjelp. Hele landet og fylker

Region	Har i hovedsak behov for hjelp		Har i hovedsak mottatt hjelp	
	Under svangerskapet	I spedbarnsperioden	Under svangerskapet	I spedbarnsperioden
Hele landet	21,4	64,1	32,5	71,8
01 Østfold	6,1	72,7		100
02 Akershus	9,8	50	13,9	86,1
03 Oslo	4,6	47,7		100
04 Hedmark	7,1	92,9		100
05 Oppland		86,4		66,7
06 Buskerud	42,9	73,8	54,5	54,5
07 Vestfold	56,5	43,5	62,5	37,5
08 Telemark	14,3	71,4		100
09 Aust-Agder		100		100
10 Vest-Agder	19	85,7	33,3	100
11 Rogaland	34	69,3	25	100
12 Hordaland	27,8	81,3	72,2	27,8
14 Sogn og Fjordane	23,8	76,2		100
15 Møre og Romsdal	27	45,9	45,5	68,2
16 Sør-Trøndelag	5	30	25	75
17 Nord-Trøndelag	12,5	25	88,9	100
18 Nordland	11,1	77,8		100
19 Troms	17,1	68,6	11,8	58,8
20 Finnmark	33,3	66,7		

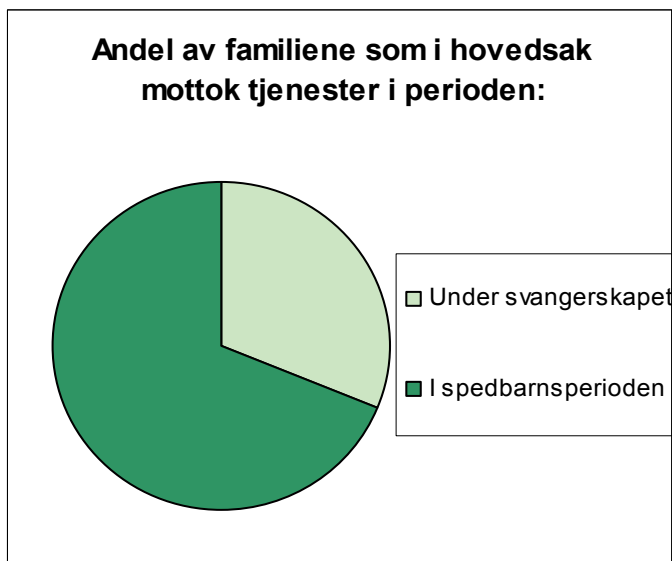
Kilde: SSB

Hvis vi kun ser på de faktisk oppgitte tallene over behov for hjelp i svangerskap kontra spedbarnsperiode, så finner vi at helsestasjonen vurderer at hver fjerde familie med behov trenger hjelp i hovedsak under svangerskapet. Tilsvarende ser vi at blant dem som mottok hjelp, fikk nesten hver tredje familie hjelp i spedbarnsperioden, jf. Figur 2a og b.

Figur 2a.

Figur 2b.

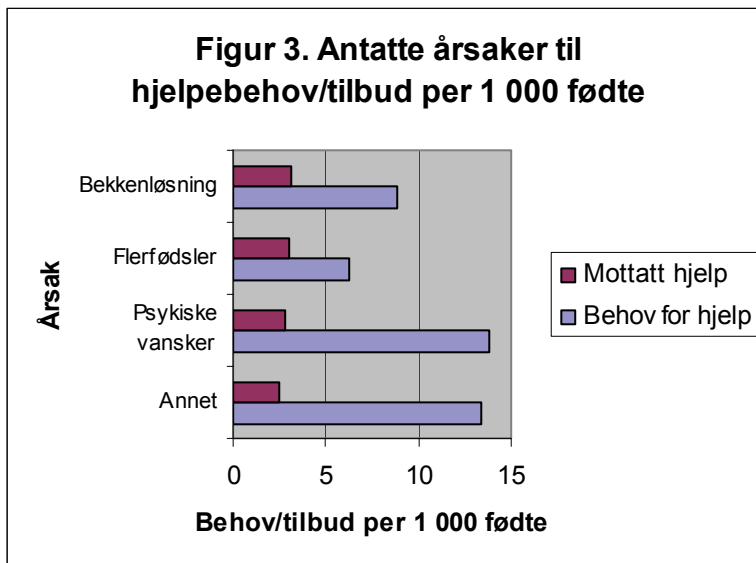

Kilde: SSB

Størst avvik mellom anslått behov og mottatt hjelp for familier med psykiske vansker

Tabell 3 viser tilbud og behov etter oppgitte årsaker per 1 000 fødte. Årsakskategoriene er bekkenløsning, flerfødsler, psykiske vansker og annet. Psykiske vansker er den årsakskategorien som har størst differanse mellom anslått behov og faktisk mottatt hjelp. Her inngår blant annet depresjoner under svangerskap og etter fødsel. Helsestasjonenes

behovsvurdering for familier med psykiske vansker ligger på 13,8 familier per 1 000 fødte, mens den reelle bistanden til denne gruppen er på 2,8 familier per 1 000 fødte.

Kilde: SSB

For flerfødsler (tvillinger, trillinger osv.) er helsestasjonenes anslag over antall familier som trenger hjelp dobbelt så høy som antallet som faktisk får hjelp av kommunen. Det er også differanse mellom behov og gitt hjelp for familier hvor mor har bekkenløsning: Helsestasjonenes anslag på behov her er nesten tre ganger så høyt som antallet familier som mottar hjelp fra kommunen.

Dersom kommunen svarer at det er andre årsaker enn hovedkategoriene bekkenløsningsplager, flerfødsler og psykiske vansker, har de hatt mulighet til å spesifisere hva dette gjelder. Eksempler på spesifiseringer av årsak er kolikk, sliten alenemor, barn med funksjonshemming, mindreårig mor, stor barneflokk, lite nettverk, rusproblematikk og mor som døde ved fødselen. Også for kategorien ”annet” er det stor forskjell mellom antallet familier som har behov for hjelp og det faktiske antallet som mottar hjelp. Anslaget for antall familier med behov er mer enn fem ganger så høyt som antallet familier som får hjelp.

Tabell 3. Oppgitte årsaker for tildeling av hjelp i hjemmet etter sos.tj.lov og antatte årsaker for behov for hjelp, per 1000 fødte. Hele landet og fylker

Region	Bekkenløsning		Flerfødsler		Psykiske vansker		Annet	
	Behov	Tilbud	Behov	Tilbud	Behov	Tilbud	Behov	Tilbud
		\$\$ 4-2 og 4-3		\$\$ 4-2 og 4-3		\$\$ 4-2 og 4-3		\$\$ 4-2 og 4-3
Hele landet	8,8	3,1	6,3	3	13,8	2,8	13,4	2,5
01 Østfold	1,2		7,4	2,5	6,2		18,6	
02 Akershus	5,8	2,2	7,2	18	13,7	2,2	11,5	2,2
03 Oslo	1,1		2,8	0,6	6,2	0,6	1,7	
04 Hedmark	5,9		11,7		38,1		26,4	2,9
05 Oppland			6		24	12	26,9	9
06 Buskerud	27,3	10,2	1,7		17,1	3,4	15,4	5,1
07 Vestfold	13,1	4,4			28,3	8,7	8,7	4,4
08 Telemark					4,2	4,2	6,2	6,2
09 Aust-Agder	7,4		7,4		51,9	7,4	14,8	7,4
10 Vest-Agder	2,9	1,4	5,8	1,4	10,1	1,4	10,1	
11 Rogaland	18,8	0,5	13,3		21,7	1	21,2	1
12 Hordaland	9,1	6,4	3,6	0,9	6,4	0,5	13,6	0,5
14 Sogn og Fjordane	40,5	5,8	23,1	5,8	5,8		28,9	5,8
15 Møre og Romsdal	14,4	8	11,2	6,4	22,4	11,2	22,4	9,6
16 Sør-Trøndelag	9,3	14			4,7	4,7	18,7	18,7
17 Nord-Trøndelag	2,8	8,5		8,5	8,5	5,6	11,3	11,3
18 Nordland	1,8		3,5		8,8	7,1		
19 Troms	10,9	7,3	10,9	3,6	21,9	7,3	10,9	
20 Finnmark					9,6		19,2	

Kilde: SSB

Omfanget av hjelp til de med vedtak etter sosialtjenesteloven avviker lite fra behovet.

Tabell 4 viser ressursbehov og -forbruk per familie målt i gjennomsnittlig antall timer per uke og antall uker. Kommunene skulle oppgi hvor mange timer per uke og i hvor mange uker de som mottok hjelp fikk (i gjennomsnitt per familie). Dette gjaldt kun de som fikk hjelp etter vedtak iht. Sosialtjenestelovens §§ 4.2 og 4.3. Det ble også spurt etter antall timer per uke og i hvor mange uker gjennomsnittsfamilien kunne hatt behov for praktisk hjelp. Tabellen baserer seg kun på de skjemaene der alle disse fire opplysningene er fylt ut, hvilket vil si bare fra 29 kommuner. Tallene bør derfor tolkes med stor varsomhet, og har svært liten utsagnskraft ved fylkessammenligninger. Fire fylker er det ikke tall for, siden ingen av kommunene her hadde besvart alle feltene.

Tabell 4. Anslått behov for praktisk hjelp i hjemmet og tildelte tjenester etter §§ 4-2 og 4-3. Gjennomsnittlig antall timer per uke og gjennomsnittlig antall uker. Hele landet og fylker.

Region	Behov			Tilbud			Behov ikke dekket
	Timer per uke	Antall uker	Ressursbehov per familie i timer	Timer per uke	Antall uker	Mottatt hjelp per familie i timer	Omfang
Fylkesgjennomsnitt	7,1	12,7	90,8	6	15	89,5	1,3
01 Østfold	10	6	60	3	12	36	24
02 Akershus	14	10,5	147	14,5	9	130,5	16,5
04 Hedmark	1,5	26	39	1,5	26	39	0
05 Oppland	15	6	90	1	20	20	70
06 Buskerud	4	16,7	66,7	3,7	19,7	72,1	-5,4
07 Vestfold	9,3	19,3	180,4	9	24	216	-35,6
09 Aust-Agder	2,5	9	22,5	4	8	32	-9,5
10 Vest-Agder	2,3	11,5	25,9	2,3	11,5	25,9	0
12 Hordaland	8	8	64	7	7	49	15
14 Sogn og Fjordane	3,5	9	31,5	10	32	320	-288,5
15 Møre og Romsdal	9,5	16,8	159,1	3,5	14,5	50,8	108,4
16 Sør-Trøndelag	8	8	64	8	8	64	0
17 Nord-Trøndelag	3	17	51	3	13,5	40,5	10,5
19 Troms	9,3	6	56	8,7	6	52	4

Kilde: SSB

Tabellen gir en indikasjon på at det ikke er så stor forskjell på hva som tilbys av timer med praktisk hjelp og hva behovet er per familie. I begge tilfelle er omfanget oppgitt å være rundt 90 timer per familie, 1,3 timer mer for behov enn for tilbud. Praktisk hjelp som ytes til andre enn de som har vedtak etter Sosialtjenesteloven er ikke med her. Siden det da ofte er snakk om lavterskeltilbud, er det sannsynlig at antall timer brukt per familie her ville ha ligget på et lavere nivå. Dette kan antakelig være en forklaring på at i fire fylker er tilbudet oppgitt å være større enn behovet.

Antall fødte

Antall fødsler i første halvår 2007 per fylke er listet opp i tabell 5. SHdir har også mottatt en Excel-fil med tilsvarende kommunetall. Bydelstallene for Oslo var beregnede størrelser, der antall fødte i Oslo første halvår 2007 var fordelt slik bosatte nullåringer var fordelt på bydelene i 2006.

Av de nesten 30 000 fødte første halvår 2007 var bortimot 5 000 hjemmehørende i Oslo. Deretter hadde Akershus flest fødte med 3 200 fulgt av Hordaland og Rogaland. Finnmark hadde klart færrest.

Tabell 5. Antall fødte per fylke første halvår 2007.

Fylke	Fødte
01 Østfold	1 438
02 Akershus	3 204
03 Oslo	4 826
04 Hedmark	877
05 Oppland	862
06 Buskerud	1 455
07 Vestfold	1 213
08 Telemark	897
09 Aust-Agder	637
10 Vest-Agder	1 041
11 Rogaland	2 886
12 Hordaland	2 977
14 Sogn og Fjordane	617
15 Møre og Romsdal	1 377
16 Sør-Trøndelag	1 806
17 Nord-Trøndelag	708
18 Nordland	1 338
19 Troms Romsa	967
20 Finnmark Finnmárku	426
Totalt	29 552

Kilde: SSB

4. Vurdering av frafall og kvalitet

Det var 431 kommuner i Norge i 2007. Vi regner i tillegg med de 15 bydelene som mottok skjema i Oslo som undersøkelsesenheter (i stedet for kommunen). Den totale populasjonen i vår undersøkelse blir da 445 kommuner og bydeler. Vi forsøkte på forespørsel å sende bydelsskjema til Bergen også, men mottok kun ett skjema fra kommunen sentralt.

Svarprosenten for undersøkelsen var på 39,3. Hvis man tar hensyn til hvor mange fødsler det var i første halvår i de kommunene som har svart, ser vi av tabellen under at de innkomne svarene dekker kommuner med 46,5 prosent av fødslene.

Tabell 6. Antall kommuner som har besvart per fylke, og andel av fødslene første halvår 2007 disse dekker.

Fylke	Kommuner/bydeler som har besvart	Kommuner/bydeler totalt	Andel av fødslene for de som svarte, prosent
Sum	175	445	46,5
Østfold	7	18	53,8
Akershus	10	22	43,4
Oslo	6	15(17)	36,6
Hedmark	8	22	32
Oppland	9	26	38,7
Buskerud	8	21	40,3
Vestfold	6	14	37,8
Telemark	11	18	53,6
Aust-Agder	5	15	21,2
Vest-Agder	6	15	66,7
Rogaland	15	26	70,2
Hordaland	16	33	73,8
Sogn og Fjordane	10	26	28
Møre og Romsdal	13	37	45,3
Sør-Trøndelag	8	25	11,8
Nord-Trøndelag	10	24	50,1
Nordland	15	44	42,2
Troms	7	25	56,7
Finnmark	5	19	24,4

Kilde: SSB

Etter innsamlingen har SSB fokusert på det innkomne materialet og ikke brukt tid på å finne ut årsakene til at svarprosenten er forholdsvis lav. Én årsak som kan tenkes er kort svarfrist. Kommunene fikk 11 dager til å svare. Flere kommuner påpekte at dette var knapp tid når de måtte innhente svar fra flere etater. Siden undersøkelsen ble sendt ut like før jul kan det også være et uheldig tidspunkt å foreta en slik frivillig undersøkelse på. Siden undersøkelsen skulle være avsluttet før jul var det heller ingen tid til å ha større purrerunder etter at svarfristen gikk ut.

SHdir må vurdere om svarprosenten og datakvaliteten er god nok til at undersøkelsen gir tydelige resultater sett i forhold til formålet. Dersom svarprosenten ikke er tilstrekkelig kan det vurderes å fortsette undersøkelsen i 2008. Én fremgangsmåte kan være å ta kontakt med de kommunene som ikke har svart og gi dem nok en mulighet til å svare. Dersom det er datakvaliteten som ikke er tilstrekkelig, vil det ikke nødvendigvis være til nytte å få inn svar fra flere kommuner. Enkelte kommuner svarer at det er vanskelig å gjøre anslag eller at kommunene mangler tall på det som etterspørres. I så fall vil det antakelig være andre metoder enn spørreskjema som vil gi bedre svar, eksempelvis fokusgrupper eller intervju av de aktuelle brukergruppene.

På spørsmål 8 om datakvalitet svarte om lag 30 kommuner ” Dette har vi kartlagt svært nøye ” når det gjaldt tilbudet. På behovsdelen var det noen færre som oppgav dette svaret.

Koding

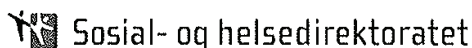
I spørsmål 1 om hvor mange familier som mottok praktisk hjelp har det vært et problem å tolke kommuner som ikke har besvart dette spørsmålet, altså der hvor feltet er blankt. Det kan tenkes at kommunen ikke har vurdert spørsmålet, og dermed ikke besvart. Det kan også tenkes at kommunen ikke har tilbud, og det dermed burde stått null i feltet.

SSB har gått gjennom kommentarfeltet og kodet spørsmål 1 i forhold til hva kommunene kan opplyse her. I tilfeller hvor kommunen skriver at de ikke har tilbud til gruppen, har vi satt feltet lik null. I de tilfeller hvor vi ikke kan vite om spørsmålet er vurdert, har vi satt blank.

I kjøring av tabell 1 er det også avdekket at enkelte kommuner har et høyere antall familier som får hjelp (spørsmål 1) enn antallet som har behov (spørsmål 5). I kommentarfeltet opplyser enkelte av disse kommunene at de finner det vanskelig å gi anslag for behov og dette vil være årsaken til at tallet for tilbud er større enn tallet for behov.

I disse tilfellene har vi valgt å sette tilbud = behov. Det vil si at for kommuner som ikke har gitt anslag for behov brukes antallet familier som får hjelp. Denne metoden medfører at kommunene det gjelder i hvert fall dekker sine behov med å yte praktisk hjelp i hjemmet. Imidlertid vil det føre til en viss underrapportering på behovssiden fordi samtidig som vi observerer i kommentarfeltet hos kommuner at de finner det vanskelig å anslå behov, så sier noen kommuner at mange ikke får hjelp eller at behovet er større enn tilbudet. Ingen av de kommunene SSB har vært i kontakt med har ment at for mange får tilbud. Vi antar at der behovet er oppgitt å være lavere enn kommunens tilbud, så er det en feilrapportering på skjemaet. Antakelig mener de da hvor mange flere enn de som fikk tilbud som har behov. Det betyr at vi sannsynligvis har fått en underrapportering av behovet siden vi setter tilbud=behov når tilbudet er oppgitt å være størst.

Vedlegg 1: Følgebrev

leiande jordmor- og helsesøster i
kommunen/bydelen

Deres ref.:
Saksbehandler: SMY
Vår ref.: 06/1345-
Dato: 30.11.2007

KARTLEGGING AV TILBOD OG TRONG FOR PRAKTISK HJELP I HEIMEN I SAMBAAND MED SVANGERSKAP, FØDSEL OG SPEDBARNSPERIODEN

Statistisk sentralbyrå (SSB) gjennomfører på oppdrag frå Sosial- og helsedirektoratet (SHdir) ei kartlegging av kva som reelt trengst og kor mykje kommunane tilbyr av praktisk hjelp i heimen i samband med svangerskap, fødsel og spedbarnsperioden (inntil eitt år etter fødsel).

Kartlegginga er sett i verk etter eit forslag frå Stortingsrepresentantar i Dok.8:33 (2004 – 2005). Forslaget er fremja med utgangspunkt i at eit høgt tal kvinner har alvorlege bekkenløysingsplager i svangerskapet og at mange av desse framleis har alvorlege plager eitt år etter fødsel.

Forslaget i Dok.8:33 (2004 – 2005) legg til grunn at også andre familiar enn der kvinna er ramma av bekkenløysingsplager kan ha trong for praktisk hjelp i heimen i samband med, fødsel. Fleirbarnsfødsler og psykososiale tilhøve vert nemnt som eksempel på andre årsaker til trong for hjelp. I tråd med dette ynskjer SHdir så langt det er mogleg informasjon om:

- kor mykje hjelp kommunen/bydelen tilbyr totalt til familiar i samband med fødsel (i svangerskapet og spedbarnsperioden).
- anslag over storleiken på den reelle trongen for praktisk hjelp til desse familiare i kommunen/bydelen

Jordmødre og helsesøstre i den kommunale helsestasjonstenesta/svangerskapsomsorga er dei som har oftast og mest rutinemessig kontakt med brukarane det gjeld i det aktuelle tidsrommet. Direktoratet vurderer det slik at det difor er føremålstenleg å velje desse yrkesgruppene som respondentar.

Undersøkinga er avgrensa til å gjelde **første halvår 2007**, slik at det skal vere mogleg for dykk å hente inn informasjonen og fyller ut skjemaet utan at det vert for ressurskrevjande.

Svarfrist: Fredag 14. desember 2007

Sosial- og helsedirektoratet

Avd. kommunale helsetjenester
Signe Mykiebust, tlf.: 24 16 33 24

Postadresse: Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo
Tlf.: 810 20 050 • Faks: 24 16 30 01 • Org. nr.: 983 544 622 • postmottak@shdir.no • www.shdir.no

Det er ikkje venta at kommunane sit med nøyaktige tal over trongen for praktisk hjelp sidan det ikkje har vore bedd om registrering på dette området tidlegare. Ein ber likevel om at respondentane gjev eit anslag over kor mykje hjelp ein meiner trengst, på bakgrunn av eigen dokumentasjon og kjennskap til eigne brukarar.

Når det gjeld kva som faktisk vert gjeve av tilbod i kommunen, legg SHdir til grunn at jordmor/helsesøster hentar informasjon frå den instansen i kommunen som fattar vedtak etter bestemmelsane i Sosialtenestelova om praktisk hjelp i heimen.

Dersom kommunen gjev tilbod om praktisk hjelp utover det som er heimla i Sosialtenestelova, bed ein om at opplysningar om type hjelp og kva for instans i kommunen som yter denne vert gjeve i kommentarfeltet til slutt i spørreskjemaet.

Takk for at du tek deg tid til å fylle ut skjemaet!

Vennlig hilsen

Jon Hilmar Iversen e.f.
avdelingsdirektør

for Signe Myklebust
rådgiver

Vedlegg 2: E-posttekst

Til helsestasjonar i alle kommunar i Noreg, og bydelane i Oslo.

Kartlegging av tilbod og behov for praktisk hjelp i heimen, i samanheng med svangerskap og spedbarnsperioden.

Statistisk sentralbyrå (SSB) har fått i oppdrag av Sosial- og helsedirektoratet å gjennomføra ei kartlegging om kva kommunane tilbyr av hjelp og behov for praktisk hjelp i heimen, i samanheng med svangerskap, fødselar, barseltid og det første året etter fødsel. Me har difor utarbeidd eit skjema med sju spørsmål som me ønskjer at helsestasjonar i alle kommunar, og bydelar i Oslo, skal fylla ut og senda inn til oss. Sjå vedlagt skriv for meir informasjon om undersøkinga.

SSB sender denne e-posten til dei som rapporterte tal for helsestasjonsverksemda i KOSTRA skjema 1 (Personell og verksemd i kommunehelsetenesta). Me ønskjer at leiande helsesyster eller jordmor i kommunen svarer på denne spørjeundersøkinga, men ein annan kan også fylla ut skjema om dette passar betre. Me ber om at den som fyller ut skjemaet hentar inn og samordnar informasjon frå andre tenester i kommunen, slik at ein unngår dobbeltregistrering.

Framgangsmåte

Klikk på lenkja eller kopier ho til Internett og få opp skjemaet. Målform kan ein velja når ein har opna skjemaet. Trykk send-knappen når du har svara. Du kan fylla ut delvis, og gjera tilføyingar seinare, heilt fram til 14.12.07, som er fristen for innlevering.

Skjemaet skal sendast til oss ved hjelp av lenkja:

Fristen for å senda inn er fredag 14. desember.

Ønskjer de nærmare informasjon eller har spørsmål kan de ta kontakt med:

Julie Kjelvik, julie.kjelvik@ssb.no, tlf: 21 09 44 74

Merete Thonstad, merete.thonstad@ssb.no tlf. 21 09 45 40

Nina Brøyn, nina.broyn@ssb.no tlf. 21 09 48 75.

Me håpar de ser nytta av å hjelpa til med informasjon til denne undersøkinga!

Med venleg helsing,
Rådgjevar Julie Kjelvik
Seksjon for helsestatistikk
Statistisk sentralbyrå

Vedlegg 3: Spørreskjema

http://www.ssb.no/skjema/shdir/skjema.cgi?cid=5fec85037f79c3df85cd16b687a38bc - Mic...

File Edit View Favorites Tools Help

Back Search Favorites Go Links

Address http://www.ssb.no/skjema/shdir/skjema.cgi?cid=5fec85037f79c3df85cd16b687a38bc Go Links

 Sosial- og helsedirektoratet
- god helse og sosial trygghet

Kartlegging av tilbud og behov for praktisk hjelp i heimen i samanheng med svangerskap og spedbarnsperiode

Kommune 0811 Siljan

Nynorsk Bokmål

Tilbudet frå kommunen etter sosialtenestelova §§ 4-2 og 4-3

1) Kor mange familiar tok imot praktisk hjelp i heimen i første halvår 2007 i samanheng med svangerskap og spedbarnsperiode?

Tal på familiar:

Der det i hovudsak har samanheng med:

svangerskapet

spedbarnsperioden (inntil eitt år etter fødsel)

2) Kor mange av desse tok imot praktisk hjelp hovudsakleg på grunn av:

Bekkenløysingsplager

Fleirfødsler

Psykiske vanskar (t.d. fødselsdepresjon)

Anna Spesifiser:

3) Kor mykje praktisk hjelp tok i gjennomsnitt kvar familie imot?

Gjennomsnittleg tal på timar per veke

Gjennomsnittleg tal på veker

4) Tilbyr kommunen praktisk hjelp i heimen ved svangerskap og i spedbarnsperioden til andre enn dei som har fått vedtak om dette etter sosialtenestelova §§ 4-2 og 4-3?

Nei

Ja Til kor mange familiar i første halvår 2007

Done Internet

http://www.ssb.no/skjema/shdir/skjema.cgi?cid=5fec85037f79c3df85cd16b687a38bc - Mic...

File Edit View Favorites Tools Help

Back Forward Stop Home Search Favorites

Address http://www.ssb.no/skjema/shdir/skjema.cgi?cid=5fec85037f79c3df85cd16b687a38bc Go Links >>

5) Kor mange familiar hadde behov for praktisk hjelp i heimen i første halvår 2007 i samanheng med svangerskap og spedbarnsperiode? (inkludert dei som fekk hjelp)

Tal på familiar:

Der det i hovudsak har samanheng med:

svangerskapet

spedbarnsperioden (inntil eitt år etter fødsel)

6) Kor mange av desse hadde behov hovudsakleg på grunn av:

Bekkenløysingsplager

Fleirfødsler

Psykiske vanskar (t.d. fødselsdepresjon)

Anna Spesifiser:

7) Kor mykje praktisk hjelp hadde kvar familie behov for i gjennomsnitt?

Gjennomsnittleg tal på timar per veke

Gjennomsnittleg tal på veker

Anna

8) Kor nøyaktige tal hadde du tilgang til då du svarte overfor?

Tal for kommunen sine tilbod

Tal for reelt behov

9) Kommenterar

Trykk "Send" for å lagra. Svara blir då lagra på SSB sin server og etter det blir skjemaet vist på nytt med svara som blei lagra. Du kan retta opp og lagra fleire gonger.

Done Internet